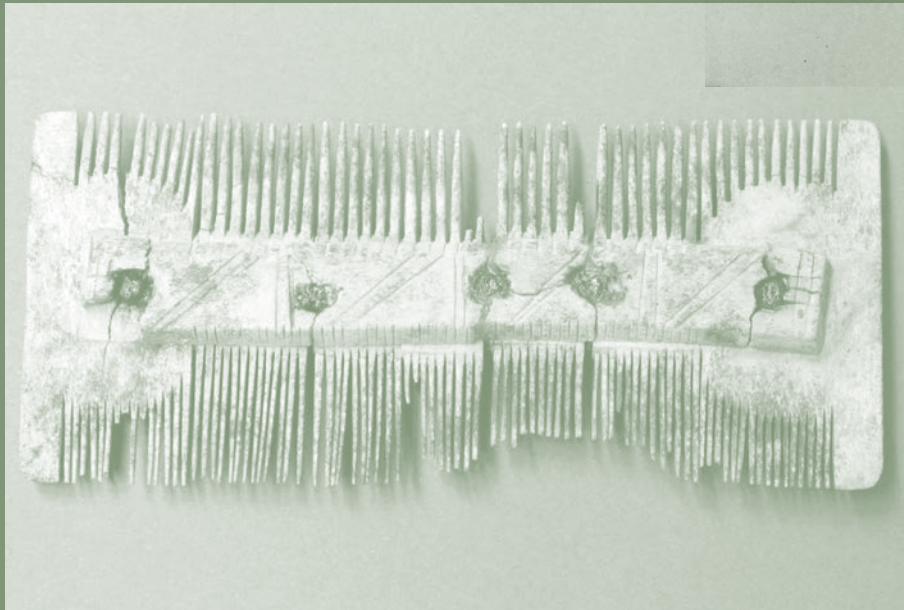
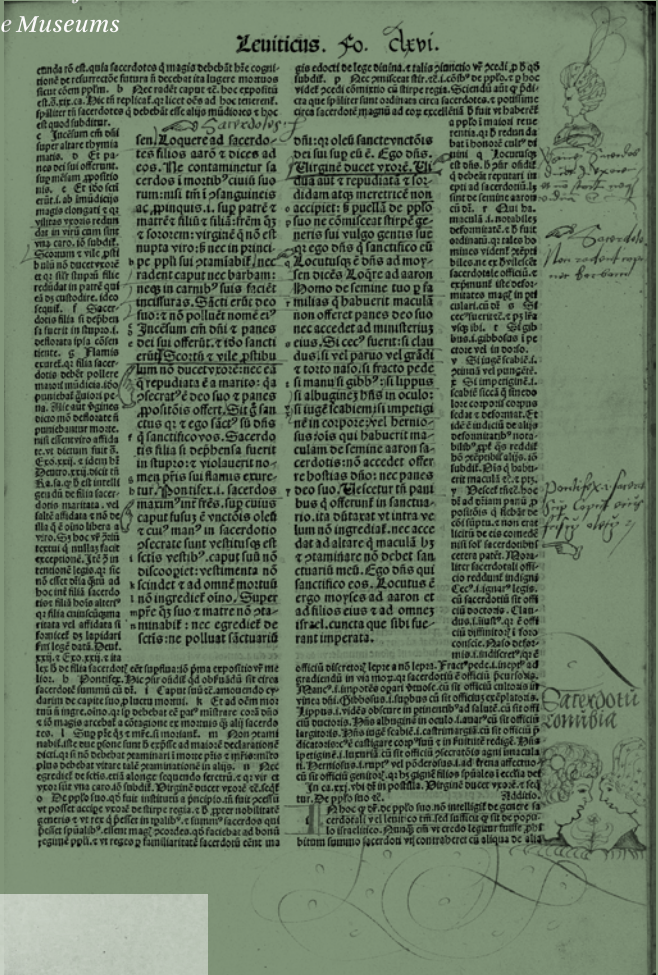

ARGO

Časopis slovenskih muzejev
Journal of the Slovene Museums

Podelitve nagrade in priznanj Mirka Šubica za leto 2016

Novembra 2016 je Društvo restavratorjev Slovenije že devetič počastilo tiste, ki so s svojim delom obogatili konservatorsko-restavratorsko stroko, vzpostavili razmere za lažje in kvalitetnejše delo ali jo predstavljajo širši javnosti ter tako vidno prispevali k ohranjanju, reševanju in prepoznavanju kulturne dediščine. Seznam tistih, ki jim je stroka že izrekla priznanje, se vsako leto podaljša, a glede na vsakoletno število prispelih predlogov za nagrajence ni strahu, da bi jih zmanjkalo. Vsako leto znova se zavemo, koliko dela je bilo vložnega v skrb za dediščino, in ponosni smo, da lahko to predstavimo širšemu krogu ljudi. Podelitve nagrade in priznanj Mirka Šubica so prava priložnost za to.

Hkrati so tudi priložnost, da ponovno spoznamo, kako pomembno je sodelovanje med več strokovnjaki tako znotraj ene stroke kot med različnimi. En dokaz za to je, da smo bili lahko letos po petih letih spet v prostorih prenovljenega Narodnega doma, drugi pa ta, da smo pravo ozračje tudi tokrat lahko ustvarili le v povezavi z glasbeniki. Zato se nam je pridružila skupina, ki se predstavlja z imenom Simbolični orkester, čeprav ga vsako leto sestavlja nekoliko drugačna zasedba. Letos so bili z nami: na violini Bojan Cvetrežnik in Barja Drnovšek, na violini, violi in kitari Klemen Bračko, na kitarah Tilen Stepišnik in Šemsudin Džopa, na kontrabasu Vanja Dizdarević, kot gost pa tokrat na violini še Emilio Castiello.

Po uvodni skladbi Simboličnega orkestra smo poslušali uvodni nagovor predsednice Društva restavratorjev Slovenije magistre Martine Lesar Kikelj, pozdravni nagovor direktorice Narodne

galerije, dr. Barbare Jaki, in častnega govorca gospoda Antona Peršaka, ministra za kulturo Republike Slovenije.

Spet je sledila glasba, ki nam je pomagala, da smo se lažje preselili v svet nagrajencev in njihovih del. Po poročilu predsednice Komisije za nagrade in priznanja Mirka Šubica, dr. Gojke Pajagič Bregar, je sledila slavnostna podelitev.

Častno članstvo Društva restavratorjev Slovenije je prejel mag. Viktor Povše za dosežke na področju konservatorstva-restavratorstva in za svoj prispevek k stroki.

Mag. Viktor Povše je bil v poznih sedemdesetih letih 20. stoletja eden boljših študentov na Akademiji za likovno umetnost, zato mu je bila dodeljena štipendija Prešernovega sklada za študij v Rusiji, izpopolnjeval pa se je še v Krakovu, Varšavi in Pragi. Bogate izkušnje, pridobljene z večletnim delom v družbi priznanih strokovnjakov doma in v tujini, so mu bile dragocena popotnica na dolgoletni uspešni konservatorsko-restavratorski poti, ki je pustila sledi v nepreglednem številu rešenih spomenikov.

Področje njegovega strokovnega dela je bilo široko, in prvi pogled neresljive poškodbe pa so mu pomenile pravi izziv. Konserviral-restavriral je tako kamnito in leseno polikromirano plastiko kot prenosne slike na nosilcih iz različnih materialov ter stenske poslikave. Omeniti velja kamniti kip Žalostne Matere Božje iz cerkve sv. Danijela v Celju, ki ga je prevzel v delo leta 1967 ter zanj leta 1972 na razstavi v Salzburgu in leto pozneje v Parizu prejel mednarodno priznanje za najbolje ohranjeno izvirno polikromacijo v Evropi. Leta

1968 je v kapeli Žalostne Matere Božje na rebrastem stropu pod desetimi beležji odkril freske evropske kakovosti in jih tudi konserviral-restavriral. Njegovo delo ni ostalo neopaženo. Poznali so ga pomembni umetnostni zgodovinarji, kot so bili dr. France Stele, akademik dr. Emilijan Cevc in dr. Anica Cevc. Ob konserviranju-restavriranju nepreglednega števila stenskih poslikav po Sloveniji je občasno pomagal tudi pri pripravah umetnin za razstave v Narodni galeriji v Ljubljani. Za svoje dosežke je prejel več nagrad, med drugim leta 2003 srebrni celjski grb.

Kljub vabilom kolegov iz tujine je svoje znanje želel uporabiti v Sloveniji. Ves čas si je prizadeval najti nove poti. Ker je večinoma deloval kot svobodni kulturni delavec, je veliko njegovih rešitev mogoče najti le v njegovih arhivih, nekaj pa jih je objavil tudi v strokovnih publikacijah ali predstavil na predavanjih ali filmih.

Društvo restavratorjev Slovenije je bilo počaščeno, da je lahko mag. Viktorja Povšeta imenovalo za svojega častnega člana.

Priznanje Mirka Šubica za leto 2016 je prejela mag. Ana Motnikar za izjemen prispevek pri organizaciji *Strokovnega srečanja konservatorjev-restavratorjev in za uredniško delo pri publikaciji Konservator-restavrator v letih 2010–2014*.

Magistrica tekstilne tehnologije Ana Motnikar je od leta 1997 zaposlena v Slovenskem etnografskem muzeju kot konservatorica-restavratorica za tekstil. Kot vodja Oddelka za konserviranje-restavriranje prevzema glavno odgovornost za vzdrževanje primerne okolja

za celotno zbirko, kot ena vodilnih organizatorjev selitve zbirke v nove depoje pa je imela pomembno vlogo pri vzpostavitvi standardov za preventivno konservacijo zbirke.

Leta 2010 je prevzela organiziranje *Strokovnega srečanja slovenskih konservatorjev-restavradorjev* z razstavo posterjev ter uredništvo publikacije *Konservator-restavrador*. Pod njenim vodenjem se je strokovno srečanje razširilo, obogatilo in postalo še bolj prepoznavno. Že utečeni predstavitvi strokovnih dosežkov stroke na razstavi posterjev so bili dodani plenarna predavanja in krajše predstavitve posterjev; to je udeležencem omogočilo boljše izmenjavo strokovnih dognanj. Kot glavna urednica publikacije *Konservator-restavrador* je z izjemnim poslušom za problematiko naše dejavnosti izbrala

uredniški odbor ter z njim skrbela za strokovno ustreznost prispevkov in višje standarde publikacije. Organizacija dogodkov, ki dvigujejo raven strokovnosti med konservatorji-restavradorji in povečujejo prepoznavnost naše stroke pri nas in v tujini, zahteva širino duha, sposobnost usklajevanja različnih idej in interesov ter dobre organizacijske sposobnosti. Magistrica Ana Motnikar združuje vse to, kot dokazuje dejstvo, da sta bili obiskanost in odmevnost dogodka v obdobju njenega vodenja izjemni.

Ani Motnikar je zato Društvo restavradorjev Slovenije za njen prispevek pri organizaciji *Strokovnega srečanja konservatorjev-restavradorjev* in za uredniško delo pri publikaciji *Konservator-restavrador* v letih 2010–2014 podelilo priznanje Mirka Šubica za leto 2016.

Priznanje Mirka Šubica za leto 2016 je prejela Janja Slabe za izjemno kakovostno konserviranje-restavriranje porcelana za razstavo *Belo zlato*. *Porcelan iz zbirke Narodnega muzeja Slovenije*.

Sredi maja 2015 je Narodni muzej Slovenije predstavil izbrani porcelan iz svoje obsežne zbirke na razstavi *Belo zlato*. *Porcelan iz zbirke Narodnega muzeja Slovenije*. Na njej so bili predstavljeni predmeti iz obdobja od iznajdbe porcelana v Evropi na začetku 18. stoletja do sodobnosti. Janja Slabe, konservatorica-restavratorka za keramiko, porcelan in steklo, dolgoletna sodelavka Narodnega muzeja Slovenije, je muzejsko gradivo pripravila za razstavo in odločilno pripomogla k negovanosti in estetski pričevalnosti predmetov.

Sl. 2 – Pogled na občinstvo s protokolarno prvo vrsto v ospredju (foto: Valentin Benedik)

Sl. 3 – Simbolični orkester z gosti med izvedbo glasbenega programa (foto: Valentin Benedik)

Mnogi razstavljeni predmeti so bili v preteklih letih že konservirani in restavrirani, večino pa je bilo treba še pripraviti za razstavo – jih dopolniti, osvežiti porumenele retuše in nadomestiti kompleksne manjkajoče dele. Janja Slabe je pri dopolnjevanju predmetov poleg klasičnih metod uporabljala tudi metodo tridimenzionalnega tiska ter jo nadgradila in prilagodila zahtevam konservatorsko-restavratorske stroke. Nova spoznanja je s sodelavci predstavila na strokovnih srečanjih in objavila v strokovnih glasilih.

Ob zahtevnem konserviranju in restavriranju predmetov za razstavo je bila Janja Slabe tudi delovna mentorica študentki restavratorstva z UL ALUO in ji je zagotavljala podporo pri izdelavi diplome. Vodila jo je pri modeliranju in odlivanju rekonstrukcij manjkajočih zaključkov vaze z ročajema.

Zaradi dolgoletnega sistematičnega dela in izvirnega reševanja problematike je Janja Slabe v kratkem času vzorno izpeljala svoje naloge pri pripravljanju muzealij za razstavo in zadostila visokim kriterijem sodobnega konserviranja in restavriranja muzejskega gradiva.

Zato je Janji Slabe iz Narodnega muzeja Slovenije Društvo restavratorjev Slovenije podelilo priznanje Mirka Šubica za leto 2016.

Priznanje Mirka Šubica za leto 2016 je prejela mag. Nuška Dolenc Kambič za izjemno uspešno zasnovo in izvedbo konserviranja-restavriranja kipov baročne kalvarije iz Šmarja pri Jelšah ter za izdelavo in postavitev kopij na izvorni lokaciji.

Mag. Nuška Dolenc Kambič, konservatorsko-restavratorska svetovalka, je vodila zahtevno in kompleksno reševanje kalvarije v Šmarju pri Jelšah. Projekt je trajal 18 let in je vključeval izdelavo kopij 43 skulptur in kompozicij, konserviranje in restavriranje izvornikov in prezentacijo teh v Muzeju baroka.

Šmarska kalvarija ima štirinajst kapel, razporejenih strmo po pobočju do cerkve sv. Roka na vrhu. Je dragocen spomenik z bogato zgodovino in ena zadnjih kalvarij na Slovenskem, ki so nastajale ob koncu 18. stoletja. V štirinajstih kapelah je po skupinah

postavljenih 43 baročnih polikromiranih plastik v naravni velikosti. Zaradi težavnega terena, napak pri gradnji in stalni izpostavljenosti izjemno neugodnim podnebnim razmeram so se že kmalu po nastanku kalvarije pojavile težave z vzdrževanjem in ohranjanjem spomenika. Pravzaprav se spomeniškovarstvena stroka s tem problemom ukvarja že od vsega začetka, saj so se obnove vrstile ena za drugo.

Mag. Nuška Dolenc Kambič se je z lesenimi polikromiranimi plastikami šmarske kalvarije srečala že leta 1986, ko je kot študentka delala na takratnem Zavodu za spomeniško varstvo. Leta 1998 so se na leseni plastiki začeli konservatorsko-restavratorski posegi, ki so v začetni fazi temeljili na obsežnih preiskavah in dokumentaciji ter iskanju rešitev za primernejše hranjenje umetnin. Vodenje je prevzela Nuška Dolenc Kambič, delo pa je spremljala strokovna komisija, v kateri sta bila tudi dr. Anica Cevc in dr. Sergej Vrišer. Komisija se je odločila, da se v kapele postavi kopije, za kar se je še posebej zavzemala prav Nuška Dolenc Kambič.

V letih 1998 do 2016 si je ob vodenju Oddelka za leseno polikromirano plastiko na Restavratorskem centru ZVKDS ter ob drugih konservatorsko-restavratorskih projektih kljub pomanjkanju sredstev ves čas prizadevala za celovito obnovo lesenih polikromiranih plastik iz kalvarije in za ustanovitev muzeja, v katerem bi bila dragocena dediščina varno shranjena. Kopije so sprva delali z izdelavo kalupa in odlivanjem v epoksidno smolo. Nuška Dolenc Kambič je pozneje preizkusila sodobnejši način 3D skeniranja, izdelavo kopije z rezkanjem na stroju CNC in ročno dodelavo. Bila je ena prvih v Sloveniji, ki se je v naši stroki lotila izdelave kopije na tak način.

Mag. Nuška Dolenc Kambič je bila tudi ena od idejnih vodij ustanovitve muzeja v bližini kalvarije. Po letih pregovarjanja z vaščani ji je uspelo postaviti izvornike v varovane prostore nedaleč od prvotne lokacije. S snovalci muzeja je sodelovala pri idejni in končni postavitvi kipov in desetega junija 2016 je bil v Šmarju pri Jelšah odprt prvi muzej baroka pri nas.

Za izjemno uspešno zasnovo in izvedbo konserviranja-restavriranja kipov baročne kalvarije iz Šmarja pri Jelšah ter za izdelavo in postavitev kopij na izvorni lokaciji je mag. Nuška Dolenc Kambič, konservatorsko-restavratorski svetovalki, Društvo restavratorjev Slovenije podelilo priznanje Mirka Šubica za leto 2016.

Priznanje Mirka Šubica za leto 2016 je prejela ekipa Restavratorskega centra ZVKDS za koordinacijo in izvedbo konservatorsko-restavratorskega dela v sklopu celovite preнове Narodnega doma – Narodne galerije v Ljubljani. Prenova palače Narodnega doma pomeni sklepni del prostorske širitve Narodne galerije, ki je bila zastavljena že sredi osemdesetih let. Stavba s konca 19. stoletja, v kateri sta desetletja sobivala Športno društvo in Narodna galerija, je po prenovi v celoti namenjena galerijski dejavnosti. Rekonstrukcija dotrajane palače je zahtevala kompromis med prilagoditvijo novi rabi s spremembo namembnosti dela stavbe in ureditvijo nove infrastrukture ter zahtevami predpisov s področja požarnega in potresnega varstva. Načrtovanje posegov je poleg tega upoštevalo tudi spoštovanje prepoznavnosti prvotne funkcije in podobe objekta.

Po obsežnih konservatorsko-restavratorskih raziskavah objekta, izvedenih v letu 2010, je Restavratorski center v letih od 2013 do 2015 koordiniral, nadzoroval in izvajal konservatorsko-restavratorske posege na fasadah in v notranjosti Narodnega doma. Obsegali so obnovo vseh štukaturnih, kamnitih in kovinskih elementov, teraco tlakov, vseh ometanih in dekorativno poslikanih stenskih in stropnih površin ter stavbnega pohištva in drugih lesenih elementov. Pri prenovi so sodelovali vsi oddelki Restavratorskega centra. Skupaj s tehnično ekipo in zunanji sodelavci je pod njegovim okriljem na objektu sodelovalo več kot sto posameznikov: konservatorjev, restavratorjev, slikarjev, kiparjev, študentov restavratorstva in obrtnikov različnih profilov.

Dolgotrajna in obsežna prenova je od odgovornih za posamezne sklope zahtevala skrbno načrtovanje in organiziranost ter nenehno usklajevanje

med gradbeniški, obrtniški in konservatorsko-restavratorski deli, fleksibilno prilagajanje in reševanje nepredvidenih situacij ter iznajdljivo manevriranje znotraj z odločbami odobrenih finančnih segmentov. Konservatorsko-restavratorska dela so imela kljub prevladujočemu gradbenemu kolesju vidno mesto pri prenovi in so prostorom Narodne galerije zagotovila estetsko celoto.

Rezultat uspešno načrtovanih in izvedenih konservatorsko-restavratorskih del so v največji meri ohranjene spomeniške kvalitete palače Narodne doma, v roku končan projekt pa je dokaz uspešnega, ne vedno najlažjega dialoga med upoštevanjem konservatorskih usmeritev in visokih strokovnih standardov ter modernih, galerijskim stavbam prilagojenih zahtev.

Za uspešno končan projekt je Društvo restavradorjev Slovenije ekipi Restavratorskega centra ZVKDS podelilo priznanje Mirka Šubica za leto 2016.

V imenu ekipe Restavratorskega centra je priznanje prevzel koordinater obnove arhitekt Matej Zupančič.

•••

Spoznali smo, kako zelo pomembno je prizadevanje za promocijo stroke, koliko idej in izvornih rešitev je izboljšalo stanje občutljivih drobnih keramičnih izdelkov in kompozicije nepreglednega števila kipov v človeški velikosti in komu se lahko zahvalimo, da je prostor, ki nas obdaja, poln svežine, a še vedno poln zgodovine. Pred podelitvijo najvišjega priznanja – torej nagrade Mirka Šubica, so nas za nekaj minut spet razveselili zvoki Simboličnega orkestra in nas uvedli v sklepni del prireditve s predstavitev nagrajenca za življenjsko delo.

Nagrado Mirka Šubica v letu 2016 je prejel dr. Josip Korošec za življenjsko delo na področju konservatorstva-restavratorstva – za izjemen prispevek k razvoju in popularizaciji stroke v Sloveniji in zamejstvu.

Dr. Josip Korošec se je rodil leta 1941 v Sarajevu. Leta 1966 je diplomiral iz zgodovine umetnosti v Beogradu, v Ljubljani pa je leta 1997 doktoriral. V

svet spomenikov in dediščine je stopil kot pedagog na Gimnaziji Šentvid.

Restavratorski center ZVKDS je vodil 15 let, od leta 1987 do 2002, poleg tega je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani predaval več predmetov: Specialno metodiko, Umetnost starega veka ter Umetnostne tehnike in restavratorstvo. V tem obdobju in pozneje je pomembno pripomogel k razvoju konservatorsko-restavratorske stroke. Po njegovi zaslugi sta se konservatorstvo in restavratorstvo uveljavili kot enakovredna sogovornika pri ohranjanju kulturne dediščine.

Že na začetku vodenja Restavratorskega centra je dr. Korošec zaznal pomankljivo poznavanje stroke v družbi. Ob vsaki priložnosti jo je zato podpiral in populariziral, in sicer predvsem z razstavno dejavnostjo, četudi z zelo majhno finančno podporo. Zaznal je razvojne potrebe stroke, upošteval je vse strožje standarde in jih preverjal v sodelovanju z mednarodnimi strokovnjaki in restavratorskimi delavnicami sosednjih držav. Tako se mu je porodila zamisel o publikaciji *RES*, ki vsako leto predstavlja strokovne dosežke domačih in tujih strokovnjakov. Na začetku so izšle štiri številke, pozneje se je izhajanje zaradi omejenih finančnih sredstev in tudi zaradi spremenjenega tempa restavratorskega delovanja sicer upočasnilo, vendar ni zamrlo. *RES* je še danes ključna strokovna publikacija s področja konservatorstva-restavratorstva. V okviru publicistike Restavratorskega centra je začel izdajati tudi drugo strokovno literaturo s konservatorsko-restavratorskega področja, strokovne članke in uvodna besedila pa je prispeval tudi za strokovne publikacije in razstavne kataloge drugih ustanov.

Za kakovostno delovanje stroke se je dr. Josip Korošec aktivno zavzemal tudi z zagotavljanjem ustreznih delovnih razmer in tako je Restavratorskemu centru pridobil nove, primerne prostore. S svojimi zmogljivostmi je Restavratorski center tako postal ne le vodilna izvedbena institucija na področju konservatorstva-restavratorstva v Sloveniji, temveč tudi presečišče strokovnih stikov med konservatorsko, konservatorsko-restavratorsko in muzejsko stroko. Te danes povezano delujejo na

strokovni, znanstveni in upravni ravni. Pod vodstvom dr. Josipa Korošca je Restavratorski center opravil številne konservatorske-restavratorske posege na kulturni dediščini v vsej Sloveniji.

Prepričan, da je razvoj stroke mogoč le s kakovostnimi kadri, se je dr. Josip Korošec s podporo strokovnjakov zavzel za pridobitev in nadgradnjo ustrezne konservatorsko-restavratorske izobrazbe in sodeloval pri ustanovitvi visokošolskega študija konservatorstva-restavratorstva v Sloveniji. Skupaj z akademskim kadrom je vztrajno negotvarjal strokovne in univerzitetne institucije ter odgovorne upravne organe in tako pripomogel, da je na ALUO UL v študijskem letu 1996/1997 začel delovati Oddelek za restavratorstvo. S povezovanjem z različnimi raziskovalnimi organizacijami, ki pospešeno razvijajo stroko, in z organiziranjem strokovnih delavnic tudi s tujimi strokovnjaki je vidno dvignil strokovno raven konservatorsko-restavratorske stroke v Sloveniji.

Dr. Josip Korošec ni človek, ki bi na široko razlagal svoje uspehe in delo in ne zagovarja danes tako priljubljene površne popularizacije svojega dela. Je strokovnjak-znanstvenik, v celoti predan delu, ne da bi pri tem mislil na čas. Širok pogled na umetnost dokazuje tudi s svojim ustvarjanjem, delovanjem v številnih risarskih projektih in predstavljanjem svojih del na samostojnih likovnih razstavah – med drugimi tudi v Pilonovi galeriji v Ajdovščini in muzeju Mimara v Zagrebu. Njegov odnos do konservatorsko-restavratorske stroke in do dediščine nasploh je še vedno vodilo in navdih mlajšim rodovom, njegovim učencem.

Zaradi zaslug za razvoj konservatorsko-restavratorske stroke na strokovnem, znanstvenem, organizacijskem in popularizacijskem področju je Društvo restavradorjev Slovenije podelilo dr. Josipu Korošču nagrado Mirka Šubica za življenjsko delo.

Po prejetih diplomah, plaketah in cvetju ter čestitkah je nagrajenec, dr. Josip Korošec, povedal nekaj o svojem delu.

V uvodnem govoru nam je predsednica Društva restavradorjev Slovenije dejala, da želi društvo v prihodnjih letih še bolj povezati prizadevanja

SUMMARY

Tamara Trček Pečak, University of Ljubljana, Academy of
Fine Art and Design

kolegov z vseh delov bližnjih in bolj oddaljenih dežel, saj je sožitje različnih kultur pripomoglo k nastanku tako bogate kulturne dediščine, kot nas obkroža. Glasbeno popotovanje s Simboličnim orkestrom nam je pomagalo, da smo se še bolj spojili z lepoto in bogastvom različnih načinov izražanja. Zato smo slovesnost z glasbo tudi sklenili.

Ob koncu prireditve smo se zahvalili vsem, ki so nam omogočili in pomagali izpeljati slovesni dogodek. Še posebej smo se zahvalili dr. Barbari Jaki, direktorici Narodne galerije v Ljubljani, ker nas je gostoljubno povabila, da pripravimo dogodek v Veliki dvorani Narodnega doma, Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, ker je finančno podprlo uresničitev dogodka, in gospodu Antonu Peršaku, ministru za kulturo Republike Slovenije, ker si je vzel čas in se nam pridružil na podelitvi.

In November 2016, for the ninth time, the Slovenian Society for Conservation-Restoration granted the Mirko Šubic award and acknowledgements for significant achievements in the field of conservation-restoration. The ceremony was held in the Large Hall of the National Gallery of Slovenia in Ljubljana. In her opening speech, the President of the Society, Martina Lesar Kikelj, said that over the following years the Slovenian Society for Conservation-Restoration wanted to integrate even more the efforts of colleagues from all parts of the neighbouring and more distant countries, because the coexistence of different cultures had contributed to the creation of rich cultural heritage around us. The speeches were followed by presenting the award and acknowledgements. The Mirko Šubic Award for 2016 was given to Dr Josip Korošec while the recipients of the acknowledgements included Ana Motnikar, Janja Slabe, Nuška Dolenc Kambič and the team of the Restoration Centre of Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia. Viktor Povše became an honorary member of the Slovenian Society for Conservation-Restoration. At the end, we thanked all those who made this ceremony possible and helped us organise it.